

ψείρα

ψείρα, η, ουσ. [<μσν. ψείρα <φθειρά, αιτιατ. του μτγν. φθείρ ή <αρχ. φθείρ ό, με επίδραση του ψύλλος], η ψείρα. **1.** άνθρωπος υπερβολικά σχολαστικός, υπερβολικά λεπτολόγος, που δίνει σημασία ακόμη και στις πιο ασήμαντες, στις πιο ανούσιες λεπτομέρειες, ο ψείρας: «αν μπλέξεις μ' αυτή την ψείρα, θα μετανιώσεις την ώρα και τη στιγμή που αποφάσισες να κάνεις δουλειά μαζί του». **2.** (για πράγματα) που είναι πάρα πολύ μικρό σε μέγεθος (όσο δηλ. και μια ψείρα): «πώς μπορείς κι ανάβεις μ' αυτόν τον αναπτήρα που είναι σαν ψείρα! || τ' αεροπλάνο πετούσε προς το βάθος του ορίζοντα, ώσπου στο τέλος έγινε σαν ψείρα κι εξαφανίστηκε». **3.** ειδικός μικροπομπός για την υποκλοπή τηλεφωνικών συνδιαλέξεων ή που τοποθετείται στα ρούχα κάποιου (πέτο, γραβάτα) για να παρακολουθούν τη συνομιλία που έχει με κάποιον ή για να γνωρίζουν ανά πάσα στιγμή πού βρίσκεται: «η ψείρα έχει χρησιμοποιηθεί πολλές φορές από αστυνομικούς που παρουσιάζονται ως πολίτες || οι αστυνομικοί έβαλαν ψείρα στο δήθεν βαποράκι, για να μπορέσουν ν' ακούσουν τη συνομιλία του με τον έμπορο ναρκωτικών». Συνών. *κοριός*. **4.** στον πλ. **οι ψείρες**, οι πιο ασήμαντες, οι πιο ανούσιες λεπτομέρειες μιας υπόθεσης: «δε θα καθίσω ν' ασχοληθώ μ' αυτές τις ψείρες τη στιγμή που υπάρχουν άλλα πολύ πιο σοβαρά προβλήματα». **5.** (για γράμματα) που είναι πάρα πολύ μικρά και ως εκ τούτου δυσανάγνωστα: «γράψε, ρε παιδάκι μου, λίγο πιο μεγάλα γράμματα, γιατί πώς θα διαβάσει ο άλλος αυτές τις ψείρες;».

- αλί που το 'χει η κούτρα του να κατεβάζει ψείρες, βλ. λ. [κούτρα](#).

- άμα το 'χει η κούτρα του να κατεβάζει ψείρες, βλ. λ. [κούτρα](#).

- αν έχεις νύχια, θα ξυστείς και αν δεν έχεις, θα σε φάνε οι ψείρες, βλ. λ. [νύχι](#).

- βγήκε η ψείρα στο γιακά, λέγεται ειρωνικά για άτομο ασήμαντο, που ύστερα από κάποια τυχαία επιτυχία αρχίζει να κάνει τον σπουδαίο με προκλητικές εμφανίσεις: «απ' τη μέρα που κέρδισε το λαχείο, κάθε τόσο αλλάζει και αυτοκίνητο. -Βγήκε η ψείρα στο γιακά». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *ναι μωρέ*.

- είναι να μην το 'χει η κούτρα του να κατεβάζει ψείρες, βλ. λ. [κούτρα](#).

- έκαψα την κάπα μου να μη με τρώνε οι ψείρες, βλ. λ. [κάπα](#).

- έχει ψείρα με ουρά ή έχει ψείρες με ουρά, ειρωνική αμφισβήτηση για άτομο που αναφέρεται από κάποιον πως έχει πολλά χρήματα, ενώ εμείς έχουμε τη γνώμη ή την πληροφορία πως είναι πολύ φτωχό. (Λαϊκό τραγούδι: Δημητρούλα, Δημητρούλα, μη σε νοιάζει για προικιά, έχω παρά, **ψείρες με ουρά**, όμορφη Θεσσαλονικιά). Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *ναι, πως ή το βέβαια*.

- η ψείρα τρώει απ' τον αφέντη της, οι φτωχοί ή οι υπάλληλοι ζουν, κερδίζουν τη ζωή τους από τις υπηρεσίες που προσφέρουν στους πλουσιότερους ή στα αφεντικά τους: «δεν παίρνει μέρος στην απεργία γιατί πιστεύει πως η ψείρα τρώει απ' του αφέντη της».

- ο φαλακρός ψείρες δεν έχει, δεν μπορείς να πάρεις κάτι από αυτόν που δεν έχει: «εντάξει, σου χρωστάει, δε λέω, αλλά ο φαλακρός ψείρες δεν έχει, τι να σου δώσει λοιπόν!». Συνών. *από σπανό τρίχα δύσκολα βγάζεις*.